Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (peto vijeće)

13. srpnja 2017.*

„Unutarnje tržište – Odluka EUIPO-a o odbijanju zahtjeva za upis na popis ovlaštenih zastupnika – Uvjet o postojanju mjesta poslovanja u Uniji – Članak 93. stavak 2. točka (b) Uredbe (EZ) br. 207/2009 – Slobodno pružanje usluga – Članak 36. Sporazuma o EGP-u – Usklađeno tumačenje”

U predmetu T-527/14,

Paul Rosenich, sa stalnom adresom u Triesenbergu (Lihtenštajn), kojeg zastupaju A. von Mühlendahl i C. Eckhartt, *avocats*,

tužitelj,

protiv

Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), koji je zastupao G. Schneider, a zatim D. Walicka, u svojstvu agenata,

tuženik,

povodom tužbe podnesene protiv odluke četvrtog žalbenog vijeća EUIPO-a od 29. travnja 2014. (predmet R 2063/2012-4) u vezi s odbijanjem EUIPO-a da upiše tužitelja na popis ovlaštenih zastupnika iz članka 93. Uredbe Vijeća (EZ) br. 207/2009 od 26. veljače 2009. o žigu Europske unije (SL 2009., L 78, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 226.).

OPĆI SUD (peto vijeće),

u sastavu: A. Dittrich, predsjednik, J. Schwarcz (izvjestitelj) i V. Tomljenović, suci,

tajnik: A. Lamote, administratorica,

uzimajući u obzir tužbu podnesenu tajništvu Općeg suda 15. srpnja 2014.,

uzimajući u obzir odgovor na tužbu podnesenu tajništvu Općeg suda 19. prosinca 2014.,

uzimajući u obzir repliku podnesenu tajništvu Općeg suda 10. ožujka 2015.,

uzimajući u obzir odgovor na repliku podnesen tajništvu Općeg suda 11. svibnja 2015.,

nakon rasprave održane 14. siječnja 2016.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

Pravni okvir

Sporazum o EGP-u

1 Člankom 1. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (EGP), koji je stupio na snagu u Lihtenštajnu 1. svibnja 1995. odlukom br. 1/95 Vijeća EGP-a od 10. ožujka 1995. o stupanju na snagu [Sporazuma o EGP-u] za Kneževinu Lihtenštajn (SL 1995., L 86, str. 58.), propisano je:

„Cilj je ovog sporazuma o udruživanju promicanje stalnog i uravnoteženog jačanja gospodarskih i trgovačkih odnosa između ugovornih stranaka s jednakim uvjetima tržišnog natjecanja te poštivanje istih pravila radi stvaranja ujednačenog Europskog gospodarskog pojasa , u daljnjem tekstu EGP."

2 U skladu s člankom 2. Sporazuma o EGP-u:

„Za potrebe ovog Sporazuma:

(a) pojam „Sporazum" znači glavni Sporazum, njegovi protokoli i prilozi, kao i akti na koje se u njima upućuje

[…]"

3 U odnosu na tumačenje Sporazuma o EGP-u, u članku 6. uređeno je načelo usklađenosti na sljedeći način:

„Ne dovodeći u pitanje budući razvoj sudske prakse, odredbe ovog Sporazuma, u mjeri u kojoj su po sadržaju istovjetne odgovarajućim pravilima Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik te aktima koji su usvojeni primjenom tih dvaju Ugovora, u njihovoj se provedbi i primjeni tumače u skladu s mjerodavnim presudama Suda Europskih zajednica donesenima prije datuma potpisivanja ovog Sporazuma."

4 Članak 7. Sporazuma o EGP-u propisuje:

„Akti na koje se upućuje ili su sadržani u prilozima ovom Sporazumu ili odlukama Zajedničkoga odbora EGP-a obvezuju ugovorne stranke i jesu ili postaju dio njihovog unutarnjeg pravnog poretka kako slijedi:

(a) akt koji odgovara uredbi EEZ-a postat će kao takav dio unutarnjeg pravnog poretka ugovornih stranaka;[…]"

5 Članak 36. stavak 1. Sporazuma o EGP-u koji se odnosi na slobodno pružanje usluga propisuje:

„U okviru odredaba ovog Sporazuma, zabranjeno je svako ograničenje slobodnog pružanja usluga na području ugovornih stranaka u odnosu na državljane država članica [Europske unije] i država [Europskog udruženja slobodne trgovine] koji imaju poslovni nastan u državi članici [Unije] ili državi EFTA-e koja nije država osobe kojoj su usluge namijenjene."

6 Članak 65. Sporazuma o EGP-u u stavku 2. predviđa:

„Protokol 28. i Prilog XVII. sadrže posebne odredbe i rješenja koji se primjenjuju na intelektualno, industrijsko i trgovačko vlasništvo. Osim ako nije drukčije određeno, one se primjenjuju na sve proizvode i usluge."

7 Protokolom 1. Sporazumu o EGP-u o horizontalnim prilagodbama propisano je:

„Odredbe akata na koje se upućuje u prilozima Sporazumu primjenjuju se u skladu sa Sporazumom i ovim Protokolom, osim ako je drukčije propisano u odgovarajućem Prilogu. Određene prilagodbe potrebne za pojedine akte utvrđene su u prilogu koji sadrži predmetni akt.

[…]

8. Upućivanja na područja Kada akti na koje se upućuje sadrže upućivanja na područje ‚Zajednice' ili ‚zajedničko tržište' za potrebe Sporazuma, smatra se da se to odnosi i na područja ugovornih stranaka, kako je utvrđeno u članku 126. Sporazuma."

8 Prema Prilogu XVII. Sporazumu o EGP-u, kada akti na koje se upućuje u tom prilogu sadržavaju pojmove ili upućuju na postupke koji su svojstveni za pravni poredak Europske unije, primjenjuje se Protokol 1. o horizontalnim prilagodbama, osim ako je drukčije propisano u navedenom prilogu. U njemu se, kao takvom, ne spominje Uredbe Vijeća (EZ) br. 207/2009 od 26. veljače 2009. o žigu Europske unije (SL 2009., L 78, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 226.) niti se ikada spominjala Uredba Vijeća (EZ) br. 40/94 od 20. prosinca 1993. o žigu Europske unije (SL 1994., L 11, str. 1.), koja je stavljena izvan snage i zamijenjena Uredbom br. 207/2009.

Uredba br. 207/2009

9 U članku 93. stavcima 1. do 3. Uredbe br. 207/2009, u verziji koja je bila na snazi u vrijeme nastanka činjenica, predviđalo se:

„1. Fizičke ili pravne osobe u postupcima pred Uredom može zastupati samo:

[…]

(b) ovlašteni zastupnici upisani na popis ovlaštenih zastupnika koji vodi Ured […]

[…]

2. Svaka fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete može biti upisana na popis ovlaštenih zastupnika:

(a) mora biti državljanin jedne od država članica;

(b) mora imati mjesto poslovanja ili mjesto zaposlenja u Zajednici;

(c) mora imati pravo zastupati fizičke ili pravne osobe u području žiga pred središnjim uredom za industrijsko vlasništvo države članice […]

3. Upis se obavlja na zahtjev uz koji je priložena potvrda koju izdaje središnji ured za industrijsko vlasništvo odnosne države članice, u kojoj mora biti navedeno da su uvjeti iz stavka 2. ispunjeni."

10 Člankom 1. točkom 87. Uredbe (EU) 2015/2424 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o izmjeni Uredbe br. 207/2009 i Uredbe Komisije (EZ) br. 2868/95, o provedbi Uredbe br. 40/94 te o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2869/95 o pristojbama koje se plaćaju Uredu za usklađivanje na unutarnjem tržištu (žigovi i dizajni) (SL 2015., L 341, str. 21.) zamijenjen je članak 93. stavak 2. Uredbe br. 207/2009 sljedećim odredbama, koje sada upućuju na područje Europskoga gospodarskog pojasa:

„Svaka fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete može biti upisana na popis ovlaštenih zastupnika:

(a) ako je državljanin jedne od država članica [EGP-a];

(b) ako ima mjesto poslovanja ili mjesto zaposlenja u [EGP-u];

(c) ako ima pravo zastupati fizičke ili pravne osobe u području žiga pred Uredom Beneluksa za intelektualno vlasništvo ili pred središnjim uredom za industrijsko vlasništvo države članice u [EGP-u] […]”

11 Sukladno članku 4. Uredbe br. 2015/2424, te su izmjene stupile na snagu 23. ožujka 2016.

Okolnosti spora

12 Tužitelj Paul Rosenich, austrijski državljanin, ovlašteni zastupnik pred Österreichisches Patentamt (Austrijski ured za patente), vodi ured za patente s mjestom poslovanja u Lihtenštajnu.

13 On je 17. siječnja 2011., na temelju članka 93. stavka 2. Uredbe br. 207/2009, podnio Uredu Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) zahtjev za upis na popis ovlaštenih zastupnika.

14 Odlukom od 7. rujna 2012. direktor Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti” EUIPO-a, postupajući u svojstvu člana Odjela za upravljanje žigovima, dizajn i pravne poslove, odbio je navedeni zahtjev s obrazloženjem da tužitelj ne ispunjava uvjet mjesta poslovanja na području Unije koji se traži člankom 93. stavkom 2. točkom (b) Uredbe br. 207/2009.

15 Tužitelj je 7. studenoga 2012. podnio žalbu protiv te odluke.

16 Odlukom od 29. travnja 2014. (u daljnjem tekstu: pobijana odluka) četvrto žalbeno vijeće EUIPO-a odbilo je žalbu.

17 U tom pogledu, kao prvo, žalbeno vijeće odbilo je tužiteljevu argumentaciju prema kojoj, u bitnom, na temelju članka 93. Uredbe br. 207/2009, svaka osoba koja ima pravo zastupati klijenta pred nacionalnim tijelom automatski ima pravo zastupati i pred EUIPO-m, „s obzirom na to da odobrenje za zastupanje pred nacionalnim tijelom predstavlja poveznicu koja daje odgovor na pitanje koje se od pravila iz članka 93. stavka 2. [točke] (c) [Uredbe br. 207/2009] primjenjuje”.

18 Kao drugo, žalbeno je vijeće smatralo da iz Sporazuma o EGP-u ne proizlazi argument prema kojemu zemljopisno upućivanje na Uniju treba zamijeniti zemljopisnim upućivanjem na državu članicu EGP-a, s obzirom na to da Uredba br. 207/2009 nije navedena u njegovu Prilogu XVII., što ima osobito za posljedicu da se Protokol 1. navedenom sporazumu o horizontalnim prilagodbama na njega ne primjenjuje. Žalbeno vijeće pojasnilo je da, iako se u Prilogu XVII. upućuje na Direktivu 2008/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (SL 2008., L 299, str. 25.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 149.), to je tako samo iz razloga što je, za potrebe „načela iscrpljenja prava koja proizlaze iz žiga”

na razini Unije, upućivanje na stavljanje u promet unutar Unije zamijenjeno upućivanjem na stavljanje u promet u državi članici EGP-a. Ta odredba utječe na članak 13. Uredbe br. 207/2009. Što se tiče Protokola 28. Sporazumu o EGP-u, ni on ne sadržava odredbu relevantnu za ovaj slučaj.

19 Kao treće, u odnosu na primjenu pravila o slobodnom pružanju usluga predviđenih u pravu EGP-a, žalbeno je vijeće smatralo da pružanje usluga nije ograničeno spornom odredbom, s obzirom na to da članak 93. Uredbe br. 207/2009 ne utječe na savjete koje je tužitelj pružio uz naknadu iz Lihtenštajna klijentima koji imaju poslovni nastan u Uniji. Stoga se na tužitelja prilikom obavljanja njegove djelatnosti patentnog zastupnika ne primjenjuje nikakvo ograničenje, osim onog koje si je sam nametnuo. Žalbeno je vijeće u tom smislu naglasilo da se u članku 36. Sporazuma o EGP-u upućuje na posebne odredbe koje se primjenjuju na slobodno pružanje usluga i koje su sadržane u Prilozima IX. do XI. Sporazumu o EGP-u, u kojima se ne spominje pravo zastupanja.

20 Žalbeno vijeće smatra da je cilj članaka 92. i 93. Uredbe br. 207/2009 osigurati da zastupnici pred EUIPO-om imaju određenu kvalifikaciju i da EUIPO komunicira samo sa strankama ili zastupnicima koji imaju adresu na području Unije.

21 Kao četvrto, članak 4. Sporazuma o EGP-u, kojime je zabranjena diskriminacija na temelju državljanstva, nije relevantan u ovom slučaju, s obzirom na to da je tužitelj državljanin države članice Unije te da se odbijanje upisa ne temelji na tom razlogu.

22 Žalbeno je vijeće također navelo da lihtenštajnsko pravo u području zastupanja ne priznaje uzajamnost, nego predviđa da strani nositelj žiga, koji je registriran kod Amt für Volkswirtschaft (Ured za intelektualno vlasništvo, Lihtenštajn), mora opunomoćiti odvjetnika ili patentnog zastupnika iz Lihtenštajna kao predstavnika.

23 Kao peto i posljednje, žalbeno je vijeće ocijenilo da EUIPO ne može odbiti primijeniti odredbu Uredbe br. 207/2009 s obrazloženjem da nije u skladu s višom pravnom normom. Samo Sud to može učiniti. Također, tumačenje sukladno smislu i cilju viših pravnih normi ne može se prihvatiti, s obzirom na to da je sadržaj članka 93. stavka 2. točke (c) Uredbe br. 207/2009 jasan i nedvosmislen.

Postupak i tužbeni zahtjev stranaka

24 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 15. srpnja 2014. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.

25 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

– poništi pobijanu odluku;

– poništi odluku direktora Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti” EUIPO-a od 7. rujna 2012.;

– naloži EUIPO-u snošenje troškova, uključujući troškove žalbenog postupka.

26 EUIPO od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbu;

– tužitelju naloži snošenje troškova.

27 Opći je sud (peto vijeće) 20. studenoga 2015. pozvao EUIPO da mu dostavi određene dokumente na temelju kojih bi se moglo, s jedne strane, razjasniti odnos između Uredbe br. 40/94 i Uredbe br. 207/2009 i Sporazuma o EGP-u te, s druge strane, narav djelatnosti ovlaštenog zastupnika u području žiga Europske unije. EUIPO je odgovorio dopisom od 7. prosinca 2015. Dopisom od 22. prosinca 2015. tužitelj se očitovao na odgovor.

28 Na prijedlog suca izvjestitelja Opći sud odlučio je otvoriti usmeni dio postupka. Izlaganja stranaka i njihovi odgovori na pitanja koja je postavio Opći sud saslušani su na raspravi 14. siječnja 2016.

29 Uzevši u obzir izmjene članka 93. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 207/2009 (vidjeti točke 10. i 11. ove presude), stranke su na raspravi navele da bi tužba postala bespredmetna da je tužitelj nakon stupanja na snagu Uredbe 2015/2424 upisan na popis ovlaštenih predstavnika.

30 Stoga, Opći sud nije nakon rasprave zatvorio usmeni dio postupka, već je zatražio od stranaka da ga prije 15. travnja 2016. izvijeste je li tužitelj doista upisan na taj popis.

31 Dopisima od 14. i 15. travnja 2016. tužitelj i EUIPO naveli su da tužitelj nije još upisan na popis ovlaštenih zastupnika te da će izvijestiti Opći sud o eventualnom dovršetku postupka upisa.

32 Dopisom od 16. lipnja 2016. EUIPO je izvijestio Opći sud da je drugi put zatražio od tužitelja da dostavi novu potvrdu sukladno članku 93. stavku 3. Uredbe br. 207/2009 i da, ako ne dostavi taj dokument, neće biti upisan na popis ovlaštenih zastupnika.

33 Opći je sud dodijelio tužitelju rok do 24. kolovoza 2016. kako bi se očitovao na taj dopis.

34 Dopisom od 24. kolovoza 2016. tužitelj je izvijestio Opći sud da još nije upisan na predmetni popis. Također je dostavio Općem sudu razmjenu pismena s EUIPO-m.

35 Imajući u vidu izostanak upisa tužitelja na popis ovlaštenih zastupnika te smatrajući da nije vjerojatno da će stranke mirno riješiti spor, Opći je sud 6. rujna 2016. zatvorio usmeni dio postupka.

Pravo

36 U prilog osnovanosti tužbe, tužitelj ističe jedan tužbeni razlog koji se temelji na povredi članka 93. Uredbe br. 207/2009, za koji smatra da ga je trebalo tumačiti u skladu sa slobodnim pružanjem usluga zajamčenim u području EGP-a na temelju Sporazuma o EGP-u.

37 Tužitelj ističe da je cilj Sporazuma o EGP-u osobito ostvariti na najpotpuniji mogući način slobodno pružanje usluga koje, prema sudskoj praksi (vidjeti presude od 1. travnja 2004., Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, t. 34. i 35. i navedenu sudsku praksu te od 28. listopada 2010., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, t. 20. i navedenu sudsku praksu), treba tumačiti i primijeniti na isti način kao i slobodno pružanje usluga zajamčeno između država članica Unije. Međutim, u odnosima između država članica Unije, Sud je presudio da činjenica da se od patentnog zastupnika, koji već ima poslovni nastan i ovlaštenje u drugoj državi članici, i koji želi pružati usluge, zahtijeva da ima boravište ili stalno mjesto poslovanja u državi članici domaćinu predstavlja ograničenje slobodnom pružanju usluga koje prekoračuje ono što je nužno za postizanje ciljeva poput mogućnosti utvrđenja mjesno nadležnog suda u slučaju osporavanja patenta registriranog u državi članici domaćinu kao i u slučaju osiguranja dobrog odvijanja postupka (presude od 13. veljače 2003., Komisija/Italija, C-131/01, EU:C:2003:96, t. 42. do 45. i od 11. lipnja 2009., Komisija/Austrija, C-564/07, neobjavljena, EU:C:2009:364, t. 47. do 53.) Posljedično, slobodno pružanje usluga, koje je zajamčeno Sporazumom o EGP-u i zamišljeno kao pojedinačno i izravno primjenjivo pravo, znači da odredbe koje su dogovorile

stranke Sporazuma o EGP-u, kojima se uvjetuje slobodno obavljanje djelatnosti postojanjem boravišta ili sjedišta na području Unije, nemaju učinka ili da ih treba tumačiti na način da je dovoljno postojanje mjesta poslovanja u državi članici EGP-a.

38 Obveze koje proizlaze iz Sporazuma o EGP-u vezuju ne samo države članice Unije nego i Uniju kao takvu, čije su institucije i tijela izravno dužne poštovati temeljne slobode uređene u tom sporazumu, kao što je slobodno pružanje usluga.

39 Tužitelj ističe da to što se Uredba br. 207/2009 izrijekom ne navodi među instrumentima Sporazuma o EGP-u, osobito u Protokolu 28. i Prilogu XVII., ne dovodi u pitanje taj zaključak. Članku 1. stavku 2. Protokola 28. Sporazumu o EGP-u, prema kojemu ugovorne stranke moraju uzeti u obzir načela slobodnog pružanja usluga, protivi se zahtjev postojanja mjesta poslovanja u Uniji. Usto, općenito je priznato da prvo stavljanje u promet u državi EGP-a dovodi do iscrpljenja pravâ unutar Unije.

40 Odgovarajući na navode EUIPO-a, tužitelj najprije pojašnjava da su, sukladno lihtenštajnskom pravu, patentni zastupnici koji imaju kvalifikaciju u državi EGP-a ovlašteni, prilikom obavljanja određenih radnji, izvršavati prekograničnu djelatnost savjetovanja i zastupanja u Lihtenštajnu. Lihtenštajnsko pravo u tom pogledu odgovara u cijelosti Uredbi br. 207/2009. Osim toga, čak i u slučaju nepostojanja uzajamnosti, ne može se dovesti u pitanje izravna primjena odredaba Sporazuma o EGP-u.

41 Nadalje, s jedne strane, tužitelj ocjenjuje da EUIPO-ov argument prema kojemu je obveza postojanja poslovnog sjedišta na području Unije opravdana razlogom odgovornosti i zaštite druge strane u dvostranačkim postupcima nov argument i stoga nedopušten. S druge strane, iako se slobodnom pružanju usluga ne protivi zahtjev za dostavu, po potrebi, dokaza o sklapanju osiguranja za profesionalnu građansku odgovornost, s obzirom na to da lihtenštajnsko pravo usto nalaže zastupnicima sklapanje takvog osiguranja, ta okolnost, sama po sebi, ne može opravdati nužnost postojanja mjesta poslovanja u Uniji.

42 Naposljetku, tužitelj smatra da s obzirom na to da se, sukladno članku 19. stavku 4. Statuta Suda Europske unije, pravnici koji su ovlašteni zastupati u državi EGP-u mogu obraćati Sudu, ne postoji nikakav razlog da se strože odredbe primjenjuju u odnosu na zastupanje pred EUIPO-om, na koji se primjenjuju pravila niže pravne snage.

43 EUIPO ističe da tužitelj traži da se ne primijeni članak 93. stavak 2. točka (b) Uredbe br. 207/2009 zbog povrede više pravne norme, a to je Sporazum o EGP-u. Međutim EUIPO nije ovlašten odlučiti ne primijeniti normu čiji je tekst jasan te prekršiti načelo presumpcije zakonitosti, pri čemu se poziva na presudu od 12. srpnja 2001., Kik/OHIM (Kik) (T-120/99, EU:T:2001:189, t. 55.).

44 EUIPO smatra također da niti jedan tužiteljev argument ne dokazuje da zemljopisno upućivanje na Uniju iz članka 93. Uredbe br. 207/2009 treba tumačiti kao da se radi o upućivanju na EGP, s obzirom na to da se u Prilogu XVII. Sporazumu o EGP-u ta uredba ne spominje kao sastavni dio akata na koje se primjenjuje Protokol 1. tom sporazumu.

45 Iako članak 1. stavak 2. Protokola 28. tom sporazumu sadržava Unijinu obvezu da prilagodi svoje pravne norme, posebno članak 93. Uredbe br. 207/2009, takvu obvezu nema EUIPO nego Nadzorno tijelo Europskog udruženja za slobodnu trgovinu (EFTA) ili Europska komisija.

46 Prema EUIPO-u, pod pretpostavkom da se zahtjev za postojanje mjesta poslovanja na području Unije za ovlaštene zastupnike mora analizirati kao ograničenje slobodnog pružanja usluga na području EGP-a, on se može opravdati razlozima pravne odgovornosti i zaštite druge strane u dvostranačkim postupcima.

47 EUIPO također navodi da tužiteljeve primjedbe glede uzajamnosti lihtenštajnskog prava izložene u replici predstavljaju nove argumente te su, stoga, nedopušteni. U svakom slučaju, ne postoji nikakva uzajamnost, s obzirom na to da lihtenštajnsko pravo predviđa isključivo „privremeno" i „prekogranično" obavljanje djelatnosti patentnog zastupnika tamo gdje je Uredbom br. 207/2009 predviđeno stalno zastupanje koje se obavlja u državi članici u kojoj zastupnik ima svoje mjesto poslovanja. EUIPO međutim pojašnjava da je jedini smisao upućivanja, u točki 18. pobijane odluke, na pravnu situaciju u Lihtenštajnu pokazati da lihtenštajnski zakonodavac ne ocjenjuje pravnu situaciju drukčije od Unijina zakonodavca.

48 U tom pogledu, valja utvrditi da, iako Uredba br. 207/2009 sadržava napomenu „Tekst značajan za EGP", tužitelj ne osporava činjenicu da je ni Sporazum o EGP-u kao ni njegovi protokoli i prilozi ne sadrže.

49 Stoga, primjenom članka 2. točke (a) Sporazuma o EGP-u, u kojemu je taj sporazum definiran kao „glavni Sporazum, njegovi protokoli i prilozi, kao i akti na koje se u njima upućuje", valja utvrditi da Uredba br. 207/2009 nije sastavni dio Sporazuma o EGP-u.

50 Stoga je žalbeno vijeće pravilno smatralo da se u konkretnom slučaju ne primjenjuje točka 8. Protokola 1. Sporazumu o EGP-u, na koju se upućuje u Prilogu XVII. potonjeg i prema kojoj „[k]ada akti na koje se upućuje sadrže upućivanja na područje [Unije] ili ‚zajedničko tržište' za potrebe Sporazuma, smatra se da se to odnosi i na područja ugovornih stranaka, kako je utvrđeno u članku 126. Sporazuma".

51 Međutim, u svojim argumentima tužitelj u biti ističe da se pobijana odluka protivi članku 93. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 207/2009, za koji smatra da ga je trebalo tumačiti i primijeniti u skladu sa slobodnim pružanjem usluga zajamčenim na temelju Sporazuma o EGP-u. U slučaju da takvo usklađeno tumačenje nije moguće, tužitelj smatra da bi sporni uvjet, koji se odnosi na poslovni nastan na području Unije i koji je predviđen tom odredbom, trebalo isključiti kao nezakonit i izravno primijeniti načela slobodnog pružanja usluga na području EGP-a, iz kojeg proizlazi da taj uvjet ne može postojati u području ograničenja odnosno diskriminacije osoba koje nemaju poslovni nastan na području Unije, ali imaju u državi EFTA-e, koja pripada EGP-u, kao što je to Lihtenštajn. Također ističe prigovor nezakonitosti u smislu članka 277. UFEU-a.

52 Iz članka 216. stavka 2. UFEU-a proizlazi da su međunarodni sporazumi koje sklapa Unija obvezujući za institucije Unije i za njezine države članice.

53 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da odredbe takvih sporazuma čine sastavni dio pravnog poretka Unije od njihova stupanja na snagu (presude od 30. travnja 1974., Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, t. 5., od 21. prosinca 2011., Air Transport Association of America i dr., C-366/10, EU:C:2011:864, t. 73. i 79. i od 18. ožujka 2014, Z., C-363/12, EU:C:2014:159, t. 73.).

54 Stoga je Sud već pojasnio da nadređenost međunarodnih sporazuma koje sklopi Unija sekundarnom pravu Unije nalaže tumačenje potonjih, u mjeri u kojoj je to moguće, u skladu s tim ugovorima (presuda od 10. rujna 1996., Komisija/Njemačka, C-61/94, EU:C:1996:313, t. 52.).

55 Također, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da odredbe takvog sporazuma mogu imati izravan učinak ako su bezuvjetne i dovoljno precizne (vidjeti u tom smislu presude od 5. veljače 1976., Conceria Bresciani, 87/75, EU:C:1976:18, t. 25. i od 26. listopada 1982., Kupferberg, 104/81, EU:C:1982:362, t. 23.). Međutim, kako bi sudac Unije mogao ispitati navodnu neusklađenost akta Unije s odredbama takvog sporazuma, potrebno je još da to nije protivno naravi i strukturi tog sporazuma (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2015., ClientEarth/Komisija, C-612/13 P, EU:C:2015:486, t. 35. i navedenu sudsku praksu).

56 U odnosu na Sporazum o EGP-u, sud Unije već je potvrdio da su njegove odredbe, uključujući one koje se odnose na Lihtenštajn, sastavni dio pravnog poretka Unije (vidjeti u tom smislu presude od 28. listopada 2010., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, t. 13. i 19., te od 22. siječnja 1997., Opel Austria/Vijeće, T-115/94, EU:T:1997:3, t. 101.).

57 Sukladno petom stavku njegove preambule, jedan je od glavnih ciljeva Sporazuma o EGP-u ostvariti u najvećoj mogućoj mjeri slobodno kretanje robe, osoba, usluga i kapitala u cijelom EGP-u, tako da unutarnje tržište ostvareno na području Unije bude prošireno na države EFTA-e (vidjeti presudu od 28. listopada 2010., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, t. 20. i navedenu sudsku praksu te presudu od 26. rujna 2013., Ujedinjena Kraljevina/Vijeće, C-431/11, EU:C:2013:589, t. 50.).

58 U tom pogledu, pravila koja se primjenjuju na odnose između ugovornih stranaka na područjima koje obuhvaća Sporazum o EGP-u načelno su pravila iz odgovarajućih odredbi Ugovora o FEU-u te iz akata donesenih na temelju njihove primjene (vidjeti u tom smislu presudu od 22. siječnja 1997., Opel Austria/Vijeće, T-115/94, EU:T:1997:3, t. 107.).

59 Vodeći računa o tome, više odredaba Sporazuma o EGP-u ima za cilj osigurati što je moguće usklađenije tumačenje istog na čitavom području EGP-a. Stoga je na sudu Unije da osigura da se odredbe Sporazuma o EGP-u koje su, u bitnom, istovjetne onima Ugovora o FEU-u tumače ujednačeno u pravnom poretku Unije (vidjeti u tom smislu presude od 28. listopada 2010., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, t. 20. i navedenu sudsku praksu te od 22. siječnja 1997., Opel Austria/Vijeće, T-115/94, EU:T:1997:3, t. 106. do 108.).

60 U ovom slučaju, zadržavajući svoj poslovni nastan u Lihtenštajnu, tužitelj želi nuditi svoje usluge kao ovlašteni zastupnik pred EUIPO-om. Iz sudske prakse Suda proizlazi da takva djelatnost može biti obuhvaćena područjem primjene slobodnog pružanja usluga, kao što je to predviđeno Sporazumom o EGP-u (vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 2003., Komisija/Italija, C-131/01, EU:C:2003:96, t. 21. do 25.).

61 Međutim, već je presuđeno da pravila koja zabranjuju ograničenja slobodnom pružanju usluga iz članka 36. stavka 1. Sporazuma o EGP-u imaju jednaki pravni doseg kao i ona propisana člankom 56. UFEU-a. Sud je tako pojasnio da se u predmetnom području pravila propisana Sporazumom o EGP-u i pravila propisana Ugovorom o FEU-u moraju ujednačeno tumačiti (presude od 5. srpnja 2007., Komisija/Belgija, C-522/04, EU:C:2007:405, t. 45. i 46. te od 6. listopada 2009., Komisija/Španjolska, C-153/08, EU:C:2009:618, t. 48.).

62 Međutim, Sud je ublažio to načelo navodeći da se sudska praksa Unije koja se odnosi na ograničenja u pogledu ostvarivanja sloboda kretanja unutar Unije ne može u cijelosti preslikati na slobode zajamčene Sporazumom o EGP-u jer je ostvarivanje tih sloboda smješteno u drukčiji pravni kontekst (presuda od 18. srpnja 2013., Komisija/Danska, C-261/11, neobjavljena, EU:C:2013:480, t. 44. i navedena sudska praksa).

63 S obzirom na navedeno, u ovom je predmetu dovoljno navesti da ni žalbeno vijeće ni EUIPO nisu istaknuli, a još manje dokazali, da je slobodno pružanje usluga u području zastupanja pred tijelima za intelektualno vlasništvo smješteno u drukčiji pravni kontekst, što ima za posljedicu da se relevantna sudska praksa Unije koja se odnosi na ograničenja u pogledu ostvarivanja slobodnog pružanja usluga unutar Unije ne može u cijelosti preslikati na tu istu slobodu zajamčenu Sporazumom o EGP-u (vidjeti u tom smislu presudu od 16. travnja 2015., Komisija/Njemačka, C-591/13, EU:C:2015:230, t. 82.).

64 Valja stoga provjeriti je li uvjet iz članka 93. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 207/2009 koji se odnosi na postojanje mjesta poslovanja na području Unije, kako ga tumači žalbeno vijeće, a to je da se izrazom „Zajednica” ne upućuje na EGP, u skladu s člankom 36. stavkom 1. Sporazuma o EGP-u, kojim se jamči slobodno pružanje usluga na razini EGP-a.

65 U tom kontekstu, Sud je više puta presudio da je članak 56. UFEU-a, kojim se, kao i člankom 36. stavkom 1. Sporazuma o EGP-u, uređuje slobodno pružanje usluga, dovoljno precizan i bezuvjetan, tako da ima izravan učinak (presude od 3. prosinca 1974., van Binsbergen, 33/74, EU:C:1974:131, t. 27. i od 14. srpnja 1976., Donà, 13/76, EU:C:1976:115, t. 20.). U odnosu na narav i strukturu Sporazuma o EGP-u, ni žalbeno vijeće ni EUIPO nisu istaknuli argumente kojima se može dokazati da se na njega pojedinci ne mogu izravno pozvati. Upravo suprotno, ta mogućnost proizlazi iz osmog stavka preambule sporazuma o EGP-u, u kojemu se naglašava uloga koju pojedinci imaju u EGP-u time što ostvaruju prava koja su im dodijeljena tim sporazumom i time što sudskim putem brane svoja prava. Osim toga, valja navesti da je Sud već proveo nadzor sukladnosti akta Unije sa Sporazumom o EGP-u (presuda od 1. travnja 2004., Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, t. 57. do 63.).

66 Članak 56. UFEU-a zahtijeva ne samo uklanjanje svake diskriminacije pružatelja usluga s poslovnim nastanom u drugoj državi članici na osnovi njegova državljanstva nego i ukidanje svih ograničenja, čak i ako se ona jednako primjenjuju na domaće pružatelje usluga kao i na one iz drugih država članica, kada su takve naravi da zabranjuju, otežavaju ili čine manje privlačnima djelatnosti pružatelja usluge koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici u kojoj zakonito pruža istovrsne usluge (vidjeti presudu od 17. ožujka 2011., Peñarroja Fa, C-372/09 i C-373/09, EU:C:2011:156, t. 50. i navedenu sudsku praksu).

67 Iz sudske prakse Suda proizlazi da to što se od patentnog zastupnika koji je ovlašten zastupati pred uredom za patente u drugoj državi članici i koji želi pružati usluge zahtijeva da ima stalno mjesto poslovanja u državi članici domaćinu odnosno da imenuje nekog koji boravi u toj državi, predstavlja ograničenje slobodnom pružanju usluga (vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 2003., Komisija/Italija, C-131/01, EU:C:2003:96, t. 42. i navedenu sudsku praksu te presudu od 11. lipnja 2009., Komisija/Austrija, C-564/07, neobjavljenu, EU:C:2009:364, t. 47.).

68 Uvjet naveden u članku 93. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 207/2009, kako ga tumači žalbeno vijeće, predstavlja stoga ograničenje slobodnom pružanju usluga u području EGP-a.

69 Međutim, iz sudske prakse Suda također proizlazi da se nacionalne mjere koje mogu ometati ili činiti manje privlačnim korištenje temeljnih sloboda zajamčenih Ugovorom o FEU-u smatraju u skladu s njime ako ispunjavaju četiri uvjeta, a to je da se primjenjuju na nediskriminirajući način, da su opravdane važnim razlozima u općem interesu, da su prikladne za ostvarenje cilja kojem teže i da ne prekoračuju ono što je nužno za ostvarenje tog cilja (presude od 30. studenoga 1995., Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, t. 37. i od 11. lipnja 2009., Komisija/Austrija, C-564/07, neobjavljena, EU:C:2009:364, t. 31.).

70 Kao prvo, u točki 16. pobijane odluke žalbeno je vijeće navelo da se člankom 93. Uredbe br. 207/2009 jamči, s jedne strane, da osobe čija se profesionalna djelatnost sastoji od zastupanja trećih osoba pred EUIPO-om imaju određenu stručnu kvalifikaciju, čija se definicija razlikuje ovisno o državi članici, te, s druge strane, u vezi s člankom 92. iste uredbe, da EUIPO komunicira samo sa strankama ili zastupnicima koji imaju adresu na području Unije. Tužitelj, čije je mjesto poslovanja u Lihtenštajnu, ne može ispuniti taj uvjet.

71 U odnosu na prvi cilj, onaj koji se odnosi na stručnu kvalifikaciju, EUIPO nije objasnio po čemu mjesto poslovanja na području Unije jamči bolju kvalifikaciju od mjesta poslovanja u državi EFTA-e koja pripada EGP-u. Valja također utvrditi da, kako bi se postigao taj cilj, postoji manje restriktivna mjera od one koja je predmet ovog spora, a to je zahtjev dokazivanja stručne kvalifikacije.

72 U odnosu na drugi cilj, njega se može povezati s potrebom osiguranja dobrog odvijanja postupka. Stoga ga se može istaknuti kao važan razlog u općem interesu kojim se može opravdati ograničenje slobodnog pružanja usluga (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2009., Komisija/Austrija, C-564/07, neobjavljenu, EU:C:2009:364, t. 49. i navedenu sudsku praksu).

73 Međutim, zahtjev postojanja mjesta poslovanja na području Unije, poput onog predviđenog u članku 93. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 207/2009, kako ga tumači žalbeno vijeće, prekoračuje ono što je nužno za postizanje tog cilja. Dovoljno je utvrditi da nova sredstva elektroničke komunikacije omogućuju ovlaštenim zastupnicima da komuniciraju na prikladan način s EUIPO-m. Naime, nije sporno da postoji više tehničkih sredstava, poput telefaksa, elektroničke pošte odnosno mrežnih informatičkih sredstava (programi), a to je *e-filing*, koja omogućuju dostavu dokumenata između EUIPO-a i dotičnih osoba.

74 Kao drugo, u svojim pisanim očitovanjima dostavljenim Općem sudu EUIPO je istaknuo da je zahtjev za postojanje mjesta poslovanja na području Unije u interesu pravde i razloga pravne odgovornosti te zaštite druge strane u dvostranačkim postupcima.

75 Te argumente treba odbiti.

76 Naime, s jedne strane, u odnosu na cilj koji se odnosi na pravnu odgovornost, u svojoj se argumentaciji EUIPO ograničava na upućivanje na točku 22. i sljedeće točke presude od 11. lipnja 2009., Komisija/Austrija (C-564/07, neobjavljena, EU:C:2009:364) koje se odnose na obvezu sklapanja osiguranja od profesionalne odgovornosti. Međutim, zahtjev u pogledu boravišta, sam po sebi, ne jamči da ovlašteni zastupnici posjeduju dovoljno osiguranje od profesionalne odgovornosti, a osim toga EUIPO nije naveo, a još manje dokazao, da sve države članice Unije nalažu obvezu sklapanja osiguranja od profesionalne odgovornosti, dok to nije slučaj s određenim državama EFTA-e koje pripadaju EGP-u. Štoviše, ako je cilj Unijina zakonodavca bio zajamčiti da su ovlašteni zastupnici tako osigurani, mogao je primijeniti mjere koje manje ograničavaju slobodno pružanje usluga, kao što je izričita obveza za sve ovlaštene zastupnike da sklope takvo osiguranje, koje bi pokrivalo i njihove usluge pred EUIPO-om.

77 S druge strane, EUIPO nije uopće objasnio po čemu poslovni nastan ovlaštenih zastupnika u državi članici Unije, za razliku od onog u državi EFTA-e koja pripada EGP-u, kao što je Lihtenštajn, pruža veću zaštitu za drugu stranu u postupku u dvostranačkim postupcima.

78 Stoga se ni žalbeno vijeće ni EUIPO ne pozivaju na važne razloge u općem interesu koji može opravdati ograničavanje slobodnog pružanja usluga, utvrđeno u točki 68. ove presude. Dakle, valja utvrditi da se uvjet mjesta rada na području Unije, predviđen u članku 93. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 207/2009, kako ga tumači žalbeno vijeće, protivi članku 36. stavku 1. Sporazuma o EGP-u.

79 Žalbeno je vijeće nadalje navelo, kao što to EUIPO također ističe, da u odnosu na Lihtenštajn ne postoji uzajamnost u tom području. Međutim, kao prvo, ni žalbeno vijeće ni EUIPO nisu dokazali da je upis u registar ovlaštenih zastupnika pri Uredu za intelektualno vlasništvo uvjetovan postojanjem mjesta rada zainteresirane osobe na području te države. Argumenti stranaka odnose se više na pitanje može li i u kojoj mjeri ovlašteni zastupnik u državi članici Unije zastupati klijenta pred Uredom za intelektualno vlasništvo. Kao drugo, žalbeno vijeće i EUIPO samo su ocijenili da je to navodno nepostojanje uzajamnostuzajamnosti moglo opravdati ograničavanje slobodnog pružanja usluga. EUIPO smatra da se radi o argumentu kojim se samo želi prikazati činjenicu da lihtenštajnski zakonodavac ne sagledava pravnu situaciju drukčije od Unijina zakonodavca. Kao treće, u svakom je slučaju dovoljno navesti da se, sukladno sudskoj praksi Suda (vidjeti presudu od 13. veljače 2003., Komisija/Italija, C-131/01, EU:C:2003:96, t. 46. i navedenu sudsku praksu), država članica ne može pozvati na nepoštovanje načela uzajamnosta ili na eventualnu povredu Ugovora od strane druge države članice kako bi opravdala neispunjenje vlastitih obveza. EUIPO nije istaknuo nikakav pravni ili činjenični element koji bi imao za posljedicu da se ta sudska praksa ne primijeni u području sloboda kretanja zajamčenih Sporazumom o EGP-u. Nadalje, primjena načela uzajamnosti bila bi protivna posebnim pravnim sredstvima u području postupka nadzora i rješavanja sporova predviđenih u članku 109. i 111. Sporazuma o EGP-u.

80 Kao treće, žalbeno je vijeće navelo, kao što je to i EUIPO istaknuo, da EUIPO nije nadležan za otklanjanje primjene uvjeta mjesta rada predviđenog u članku 93. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 207/2009.

81 U tom pogledu, dovoljno je utvrditi da iz sudske prakse navedene u točki 54. ove presude proizlazi da nadređenost međunarodnih sporazuma koje sklopi Unija, poput Sporazuma o EGP-u, sekundarnom pravu Unije nalaže tumačenje potonjih, u mjeri u kojoj je to moguće, u skladu s tim ugovorima.

82 Stoga, na EUIPO-u je da tumači i primijeni sporni uvjet sukladno obvezama koje proizlaze iz Sporazuma o EGP-u, i pritom ga nije potrebno otkloniti.

83 Iako je točno da usklađeno tumačenje tekstova sekundarnog prava Unije ne može služiti kao temelj za *contra legem* tumačenje tih tekstova (vidjeti rješenje od 17. srpnja 2015., EEB/Komisija, T-685/14, neobjavljeno, EU:T:2015:560, t. 31. i navedenu sudsku praksu), to nije konkretno slučaj.

84 Naime, iz Uredbe br. 207/2009 u verziji koja se primjenjivala prije stupanja na snagu Uredbe 2015/2424 kao ni iz činjeničnih i pravnih elemenata koje je istaknuo EUIPO ne proizlazi da je posebna namjera Unijina zakonodavca bila isključiti pristup popisu ovlaštenih zastupnika osobama čije se mjesto rada nalazi na području države EFTA-e koja pripada EGP-u, kao što je to Lihtenštajn.

85 Kao što je to, u bitnom, navelo žalbeno vijeće, namjera Unijina zakonodavca bila je prije svega da osigura određenu kvalitetu i određenu pouzdanost u komuniciranju između EUIPO-a i zainteresiranih strana. Međutim, kao što to proizlazi iz točke 73. ove presude, takav cilj nužno ne zahtijeva postojanje mjesta poslovanja zainteresirane osobe na području Unije.

86 To tumačenje potkrijepljeno je Uredbom 2015/2424, kojom su upućivanja na područje Unije zamijenjena upućivanjima na područje EGP-a osobito u odnosu na uvjete upisa na popis ovlaštenih zastupnika iz članka 93. Uredbe br. 207/2009. Iako se radi o izmjeni koja ima važan praktični učinak, ne proizlazi da je ona rezultat želje za promjenom politike u odnosu na države EFTA-e koje pripadaju EGP-u. Naime, s jedne strane, ta izmjena nije sadržana u Komisijinu zakonodavnom prijedlogu COM(2013) 161 *final* od 27. ožujka 2013. te je uvedena tek naknadno u zakonodavnom postupku. S druge strane, zakonodavac nije razjasnio svoje postupanje u preambuli Uredbe 2015/2424. Stoga, tu izmjenu treba smatrati prilagodbom tehničkog tipa, čiji je cilj uskladiti sekundarno pravo Unije s obvezama koje proizlaze iz Sporazuma o EGP-u.

87 Iz toga slijedi da jedini tužbeni razlog valja prihvatiti te da pobijanu odluku valja poništiti.

88 U odnosu na drugu točku tužiteljeva tužbenog zahtjeva, ona se odnosi na poništenje odluke direktora Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti” EUIPO-a od 7. rujna 2012. Stoga, u toj točki tužbenog zahtjeva tužitelj od Općeg suda u biti zahtijeva da donese odluku koju je, prema njegovu stavu, trebalo donijeti žalbeno vijeće. Slijedom toga, tužitelj zahtijeva izmjenu pobijane odluke kako je to predviđeno u članku 65. stavku 3. Uredbe br. 207/2009.

89 Nadalje, valja podsjetiti da ovlast preinake koja je priznata Općem sudu na temelju članka 65. stavka 3. Uredbe br. 207/2009 njemu ne daje ovlast da ocijeni ono o čemu žalbeno vijeće još nije zauzelo stajalište. Prema tome, izvršavanje ovlasti preinačavanja u načelu treba biti ograničeno na slučajeve u kojima Opći sud, nakon provedenog nadzora ocjene koju je dalo žalbeno vijeće, može na temelju utvrđenih činjeničnih i pravnih elemenata odrediti odluku koju je žalbeno vijeće bilo dužno donijeti (presuda od 5. srpnja 2011., Edwin/OHIM, C-263/09 P, EU:C:2011:452, t. 72.).

90 U ovom slučaju, ispunjeni su uvjeti za izvršenje ovlasti preinake Općeg suda. Naime, iz točke 2. pobijane odluke proizlazi da se odbijanje direktora Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti” EUIPO-a temeljilo na tužiteljevu nepoštovanju kriterija predviđenog u članku 93. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 207/2009. Međutim, iz navoda izloženih u točkama 36. do 87. ove presude proizlazi da je

žalbeno vijeće bilo dužno utvrditi da, suprotno onome što je smatrao direktor Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti" EUIPO-a, ta odredba ne priječi upis tužitelja na popis ovlaštenih zastupnika. Slijedom toga valja, preinačujući pobijanu odluku, također poništiti i odluku direktora Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti" EUIPO-a.

Troškovi

91 Sukladno članku 134. stavku 1. Poslovnika Općeg suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

92 Sukladno članku 190. stavku 2. Poslovnika Općeg suda nužni troškovi nastali strankama u postupku pred žalbenim vijećem EUIPO-a smatraju se troškovima čiju je naknadu moguće tražiti.

93 Budući da EUIPO nije uspio u postupku, valja mu naložiti snošenje troškova, uključujući i one nastale u postupku pred žalbenim vijećem, sukladno tužiteljevu zahtjevu.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (peto vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Poništava se odluka četvrtog žalbenog vijeća Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) od 29. travnja 2014. (predmet R 2063/2012-4).**

2. **Poništava se odluka direktora Glavnog odjela „Podrška osnovnoj djelatnosti" EUIPO-a od 7. rujna 2012.**

3. **EUIPO-u se nalaže snošenje troškova.**

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 13. srpnja 2017.

Potpisi